

Instrukce č. 13/2016

k postupu dle zákona č. 189/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů

Určeno pro: Úřad práce ČR
Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek
MPSV
Lékaře posudkové služby sociálního zabezpečení

Účinnost od: 5. srpna 2016

Vypracoval: Odbor 44 a Odbor 22

Č. j.: 2016/145314–44

Počet stran: 9

Zpracovatel: Mgr. Kateřina Jirková – ředitelka odboru nepojistných sociálních a rodinných dávek
Mgr. David Pospíšil – ředitel odboru sociálních služeb, sociální práce a sociálního bydlení

Dne: . srpna 2016

Schválil: JUDr. Jiří Vaňásek – náměstek pro řízení sekce zaměstnanosti a nepojistných sociálních dávek

Mgr. Zuzana Jentschke – Stöcklová – náměstkyně pro řízení sekce sociální a rodinné politiky

Dne: . srpna 2016

V návaznosti na přijetí zákona č. 189/2016, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela zákona“):

1. Vydávám

Pokyny k postupu při zvýšení částek příspěvku na péči o 10% a k úpravě postupu v řízení o příspěvku na péči v případech, kdy je žadatel o příspěvek na péči hospitalizován ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče u jednoho nebo postupně více poskytovatelů zdravotních služeb následné nebo dlouhodobé lůžkové péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů.

2. Ukládám

Úřadu práce ČR, Odboru odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV a Lékařům posudkové služby sociálního zabezpečení, zajistit realizaci plnění povinností vyplývajících z této instrukce.

3. Instrukce nabývá účinnosti dnem 5. srpna 2016.

JUDr. Jiří Vaňásek

náměstek pro řízení sekce zaměstnanosti
a nepojistných sociálních dávek

Tato instrukce je vydávána v návaznosti na přijetí zákona č. 189/2016, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela zákona“), a kterým došlo mimo jiné ke zvýšení částek příspěvku na péči o 10% a k úpravě postupu v řízení o příspěvku na péči v případech, kdy je žadatel o příspěvek na péči hospitalizován ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče u jednoho nebo postupně více poskytovatelů zdravotních služeb následné nebo dlouhodobé lůžkové péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů.

A) Zvýšení příspěvku na péči o 10%

Novela zákona upravuje zvýšení příspěvku na péči v jednotlivých stupních závislosti od **1. srpna 2016**.

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku činí od 1. srpna 2016 za kalendářní měsíc:

- a. 3 300 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b. 6 600 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c. 9 900 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d. 13 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let činí od 1. srpna 2016 za kalendářní měsíc:

- a. 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b. 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c. 8 800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d. 13 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

V souladu s článkem II. přechodných ustanovení novely zákona se částky příspěvku na péči upraví bez žádosti, a to od splátky náležející za měsíc srpen 2016. O změně výše příspěvku na péči se učiní záznam do spisu.

Úřad práce České republiky - krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka“) musí nejpozději do dne výplaty příspěvku na péči za měsíc srpen 2016 doručit všem příjemcům příspěvku na péči písemné sdělení o změně výše příspěvku. Toto sdělení nebude doručováno do vlastních rukou.

Řízení o příspěvku na péči zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti novely zákona se dokončí podle znění účinného ode dne nabytí účinnosti novely zákona (tj. podle novely zákona). V případě, že řízení o příspěvku na péči

bylo zahájeno před 1. srpna 2016, bude nezbytné vyjádřit se v rozhodnutí k výši do 31. července 2016 a od 1. srpna 2016, a to formou vícevýrokového rozhodnutí.

B) Postup řízení o příspěvku na péči v případech, kdy oprávněná osoba doloží potvrzení, že je hospitalizována ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následně nebo dlouhodobé lůžkové péče pro tutéž nemoc nebo úraz nepřetržitě déle než 60 dnů

Novela zákona směřuje k co nejrychlejšímu posouzení závislosti a jejího stupně tak, aby osoba získala nárok na výplatu příspěvku na péči co nejdříve po propuštění ze zdravotnického zařízení lůžkové péče. Za tímto účelem se v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), mění zejména některé procesní postupy, oblast sociálního šetření a žadateli či příjemci příspěvku na péči se stanoví nové povinnosti. **Novela zákona se nedotýká zastavení výplaty příspěvku na péči dle § 14a zákona o sociálních službách.**

Současně dochází k novelizaci zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, a to § 45 odst. 3, písm. g) a h). Tato úprava ukládá poskytovateli zdravotních služeb povinnost na žádost pacienta potvrzovat definovanou hospitalizaci a sociálnímu pracovníkovi krajské pobočky provádět sociální šetření ve zdravotnickém zařízení.

Novela zákona mění následovně tato ustanovení zákona o sociálních službách:

- **§ 13 odst. 2 zákona o sociálních službách – úprava vzniku nároku na příspěvek na péči**

V § 13 odst. 2 zákona o sociálních službách se na konec textu věty druhé za středník doplňuje: *osobě, u které bylo provedeno sociální šetření v průběhu hospitalizace podle § 25 odst. 1 věty druhé, může být příspěvek přiznán nejdříve ode dne, kdy příslušné krajské pobočce Úřadu práce bylo doručeno oznámení a potvrzení podle § 21 odst. 1 písm. e).*

- **§ 21 odst. 1, nová písm. e) a f) zákona o sociálních službách – nové povinnosti uložené žadateli o příspěvek na péči a oprávněné osobě**

e) písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce, že je mu poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče [dle § 9 odst. 2 písm. c) a d) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů] pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů, a doložit tuto skutečnost potvrzením poskytovatele zdravotních služeb,

f) písemně ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce propuštění ze zdravotnického zařízení lůžkové péče v případech uvedených v písmenu e), a to ve lhůtě 5 dnů.

- **§ 25 odst. 1 zákona o sociálních službách – sociální šetření v době hospitalizace**

Za větu první § 25 odst. 1 se vkládá věta: *Sociální šetření podle věty první provádí příslušná krajská pobočka Úřadu práce také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů; podmínkou je, že tato skutečnost byla oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e).*

- **§ 26 odst. 1 písm. b) zákona o sociálních službách – výjimka z přerušování řízení v průběhu hospitalizace**

V souladu s § 26 odst. 1 písm. b) zákona o sociálních službách krajská pobočka přerušuje řízení o příspěvku na péči na dobu, po kterou je osobě poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace, pokud nebylo do dne přijetí osoby k hospitalizaci provedeno sociální šetření. Novela zákona stanoví, že se řízení nepřerušuje v případě, že je osobě poskytována v průběhu hospitalizace u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů, a tato skutečnost byla oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e).

- **přechodné ustanovení**

Řízení o příspěvku na péči zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti novely zákona se dokončí podle znění účinného ode dne nabytí účinnosti novely zákona.

Příklady postupu dle novely zákona:

Příklad č. 1:

Osoba požádá o přiznání nebo změnu výše příspěvku na péči v průběhu hospitalizace, která netrvá déle než 60 dnů, případně nedodá potvrzení dle § 21 odst. 1 písm. e). Před hospitalizací nebylo provedeno sociální šetření.

Na dosavadním způsobu správního řízení se nic nemění. Dle základních zásad činnosti správních orgánů je potřebné, aby krajská pobočka poučila žadatele o podmínkách a možnostech, které novela zákona stanoví. K tomu lze využít např. sdělení zaslané spolu s usnesením o přerušování řízení.

Stejný postup platí i pro situaci, kdy osoba požádá o přiznání nebo změnu výše příspěvku na péči a před provedením sociálního šetření je hospitalizována.

Příklad č. 2:

Osoba požádá o přiznání nebo změnu výše příspěvku na péči v průběhu hospitalizace, která netrvá déle než 60 dnů, případně nedodá potvrzení dle § 21 odst. 1 písm. e). Před hospitalizací nebylo provedeno sociální šetření. Řízení o příspěvku na péči se přeruší dle ustanovení § 26 odst. 1 písm. b) části věty před středníkem. V průběhu hospitalizace uplyne 60 dnů a je dodáno potvrzení dle § 21 odst. 1 písm. e).

Krajská pobočka oznámí pokračování v řízení dle § 65 odst. 2 správního řádu, pro pominutí důvodů uvedených v § 26 odst. 1 písm. b) provede sociální šetření ve zdravotnickém zařízení, následně požádá příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) o posouzení zdravotního stavu oprávněné osoby a přeruší řízení podle ustanovení § 26 odst. 1 písm. a). Zároveň se uvede datum, ke kterému má být zdravotní stav posouzen. Toto datum je identické s datem doručení oznámení a potvrzení podle § 21 odst. 1 písm. e). V případě vzniku nároku na příspěvek na péči nebo změny stupně závislosti se postupuje dle § 13 odst. 2 věty druhé za středníkem.

Příklad č. 3:

Osoba požádá o přiznání příspěvku na péči a současně doloží potvrzení o hospitalizaci dle § 21 odst. 1 písm. e).

Krajská pobočka provede sociální šetření ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče dle § 25 odst. 1. Následně požádá příslušnou OSSZ o posouzení zdravotního stavu oprávněné osoby a přeruší řízení podle ustanovení § 26 odst. 1 písm. a). Zároveň se uvede datum, ke kterému má být zdravotní stav posouzen. Toto datum je identické s datem doručení žádosti o přiznání příspěvku na péči a oznámení a potvrzení podle § 21 odst. 1 písm. e). V případě vzniku nároku na příspěvek na péči se postupuje dle § 13 odst. 2 věty druhé před středníkem.

Příklad č. 4:

Příjemce příspěvku na péči požádá o změnu výše příspěvku na péči a současně doloží potvrzení o hospitalizaci dle § 21 odst. 1 písm. e).

Krajská pobočka provede sociální šetření ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče dle § 25 odst. 1, následně požádá příslušnou OSSZ o posouzení zdravotního stavu oprávněné osoby a přeruší řízení podle ust. § 26 odst. 1 písm. a) Zároveň se uvede datum, ke kterému má být zdravotní stav posouzen. Toto datum je identické s datem doručení žádosti o změnu výše příspěvku na péči a oznámení a potvrzení podle § 21 odst. 1 písm. e). Lékaři OSSZ musí zhodnotit to, zda (že) dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a příslušný stupeň závislosti konstatovaný v posudku, na základě kterého je již vyplácen příspěvek na péči, nadále trvá, nebo se změnil k datu doručení potvrzení dle § 21 odst. 1 písm. e). Pokud změna zdravotního stavu, pro

kteřou je osoba hospitalizovaná, neměla vliv na již konstatovaný dlouhodobě nepřiznivý zdravotní stav a stupeň závislosti, nárok na příspěvek na péči se nemění. Návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči se zamítne.

OSSZ vydá posudek o zdravotním stavu a stupni závislosti na základě zjištění zdravotního stavu posuzované osoby, v němž vyhodnotí všechny skutečnosti o zdravotním stavu. V posudku se uvede, zda nově nastalé skutečnosti, které vedly k hospitalizaci, mají dopad na stupeň závislosti a jaký. O návrhu na změnu výše přiznaného příspěvku na péči se rozhodne podle aktuálního posudku vydaného příslušnou OSSZ.

Příklad č. 5:

Osoba požádá o přiznání nebo změnu výše příspěvku na péči v průběhu hospitalizace, která trvá déle než 60 dnů a dodá potvrzení dle § 21 odst. 1 písm. e). LPS OSSZ zjistí, že lůžková péče v rozsahu 60 dní nebyla poskytována pro tutéž nemoc nebo úraz.

Věc bude s řádným zdůvodněním vrácena správnímu orgánu bez vypracování posudku. Krajská pobočka oznámí pokračování v řízení pro pominutí důvodů uvedených v § 26 odst. 1 písm. a) a současně se řízení znovu přeruší dle § 26 odst. 1 písm. b). Další postup novela zákona nemění, postupuje se jako před 1. srpnem 2016.

Obecná poznámka:

V případě, že krajská pobočka obdrží potvrzení o hospitalizaci, které neobsahuje všechny zákonem stanovené skutečnosti, vyzve žadatele k nápravě.

C) Sociální šetření během hospitalizace

Pro stanovení nároku na příspěvek na péči je nezbytné provedení sociálního šetření. Sociální šetření provádí sociální pracovník krajské pobočky, která vede řízení o příspěvku na péči, nebo na základě dožadání sociální pracovník jiné krajské pobočky, místně příslušné místu hospitalizace žadatele.

Je-li osoba hospitalizována ve zdravotnickém zařízení, nebo je-li jí poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů a současně byla-li tato skutečnost oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e) zákona, provádí příslušná krajská pobočka sociální šetření během hospitalizace. Při realizaci sociálního šetření se postupuje podle Instrukce MPSV č. 5/2015 se zohledněním specifických podmínek a prostředí, v nichž se osoba v době hospitalizace nachází. V rámci sociálního šetření je třeba postupovat tak, aby byly shromážděny kompletní informace, které jsou potřebné pro posouzení stupně závislosti lékařskou posudkovou službou a pro spolehlivé rozhodnutí o nároku osoby a rovněž ve vztahu k zajištění potřebné podpory žadatele. Délku návštěvy žadatele ve zdravotnickém zařízení je třeba citlivě přizpůsobit aktuálnímu zdravotnímu stavu žadatele i specifické situaci hospitalizace, která pro sociálního pracovníka znamená

nezbytně navázat kontakty a spolupráci i s pracovníky zdravotnického zařízení. Zárukou úspěšného a vypovídajícího sociálního šetření je nejen odborná erudice sociálního pracovníka, ale rovněž znalost prostředí a provozu zdravotnického zařízení. Proto se doporučuje, aby sociální šetření v době hospitalizace v rámci krajské pobočky (kontaktního pracoviště) prováděl určený sociální pracovník (k zajištění stabilní a bezproblémové spolupráce).

Při realizaci části sociálního šetření, které probíhá formou návštěvy ve zdravotnickém zařízení, je třeba respektovat pravidla chodu zařízení tak, aby nebyl narušen režim jeho provozu a poskytování zdravotní péče. Z tohoto důvodu se může např. ukázat jako vhodnější realizovat návštěvu až v odpoledních hodinách.

Ke zprostředkování potřebných informací i při organizaci té části sociálního šetření, která probíhá formou návštěvy ve zdravotnickém zařízení, může sociálnímu pracovníkovi krajské pobočky pomoci zejména spolupráce s pracovníkem, který je obeznán se sociální situací žadatele a participuje na zajištění způsobu následné péče i podpory po propuštění ze zdravotnického zařízení (zdravotně-sociální pracovník, sociální sestra).

Návštěva zdravotnického zařízení a rozhovor se žadatelem

Termín a dobu návštěvy je nutno přizpůsobit provozu zdravotnického zařízení. Sociální pracovník je dojedná se zástupcem zdravotnického zařízení a učiní o tom záznam do spisu. Nejčastěji bude spolupracovat se zdravotně-sociálním pracovníkem (sociální sestrou), popřípadě lékařem (ošetřujícím či vedoucím), nebo vrchní sestrou.

Termín návštěvy je třeba dojednat i s přihlédnutím k možnostem přímé komunikace se žadatelem, popřípadě jeho blízkými osobami. Sociální pracovník tedy napřed zjišťuje standardním způsobem, zda lze s žadatelem navázat přímou komunikaci a dojednat termín rovněž s ním (zjišťuje, zda jej může např. kontaktovat telefonicky). Pokud k přímé komunikaci nejsou objektivní podmínky, pak potřebné skutečnosti zjišťuje jednáním také s dalšími osobami (např. opatrovníkem, pečující osobou, osobou blízkou).

Podle individuální situace se zváží vhodnost přizvání dalších osob k návštěvě sociálního pracovníka ve zdravotnickém zařízení, případně i jiné způsoby komunikace s těmito osobami.

Při příchodu do zdravotnického zařízení sociální pracovník zjišťuje, zda aktuální zdravotní stav žadatele a provozní situace umožňuje realizovat v rámci sociálního šetření rozhovor se žadatelem, a případně požádá o určení místa, kde je možné rozhovor nerušeně realizovat.

Pokud žadatel není vzhledem ke svému zdravotnímu stavu schopen podrobit se rozhovoru v rámci sociálního šetření vůbec, sociální pracovník zaznamená důvody, které brání rozhovoru se žadatelem realizovat (např. nekomunikuje). Pokud je žadatel schopen spolupracovat jen částečně, v Záznamu ze sociálního šetření bude uveden rozsah aktuálních schopností spolupráce a souhrn zjištěných poznatků v daném rozsahu, popřípadě, které informace nebylo možno zjistit. V případě,

že přímému kontaktu s žadatelem brání pouze přechodné zdravotní důvody (např. neplánované akutní vyšetření), pak sociální pracovník domluví termín návštěvy náhradní.

Délku celé návštěvy a rozhovoru je nutno citlivě přizpůsobit zdravotnímu stavu žadatele a prostředí zdravotnického zařízení.

Pro úplnost informací mají význam sdělení pracovníků zdravotnického zařízení (zejména ošetřovatelského personálu), která se vztahují ke schopnosti samostatného života a potřebě pomoci jiné fyzické osoby (např. ve vztahu k orientaci, mobilitě, stravování, hygieně, výkonu fyziologické potřeby). Sociální pracovník není oprávněn vyžadovat od zdravotnických pracovníků konkrétní údaje o zdravotním stavu žadatele (diagnózy).

Záznam ze sociálního šetření musí obsahovat informace o aktuální schopnosti samostatného života osoby/žadatele, které sociální pracovník shromáždil v průběhu sociálního šetření (dle Instrukce č. 5/2015). Navíc obsahuje aktuální údaje o tom, kde je žadatel hospitalizován – název zdravotnického zařízení a příslušného lůžkového pracoviště/oddělení a jeho adresa, aby si LPS OSSZ mohla vyžádat lékařské podklady pro posouzení.

Pokud sociální pracovník získá informace, které by mohly vést k domněnce, že žadatel není hospitalizován déle než 60 dní pro stejnou nemoc nebo úraz, uvede tyto informace do Záznamu ze sociálního šetření.

JUDr. Jiří Vaňásek

náměstek pro řízení sekce zaměstnanosti
a nepojistných sociálních dávek

Mgr. Zuzana Jentschke - Stöcklová
náměstkyně pro řízení sekce sociální
a rodinné politiky